

RÖSTRÄTT FÖR KVINNOR

Tidning utgiven av Landsföreningen för kvinnans politiska rösträtt.

MOTTO: Vi kunna aldrig göra så mycket för en stor sak som en stor sak kan göra för oss.

II ÄRG.

STOCKHOLM, 10 JULI 1913.

N:r 13-14.

RÖSTRÄTT FÖR KVINNOR

utkommer den 1 och 15 i var månad

Redaktör: ESTER BRISMAN.
Träffas onsdag och lördag kl. 1/3 3—1/2 4.

Redaktion och Expedition: 6 Lästmakaregatan 1
Expeditionen öppen vardagar kl. 1—4.
Rikstel. Norr 600. Allm. tel. 147 29.
Telegramadress: Rösträtt, Stockholm.

Prenumeration genom posten
Pris för 1913 1 krona. Lösnummer 5 öre.

För utlandet sker prenumeration antingen genom posten eller genom insändande av 1 krona 75 öre i postanvisning till tidningens expedition.

Annonspris: 15 öre per millimeterhöjd, större annonser och årsannonser rabatt.
Rikstel. 456. Allm. tel. 604.
9 f. m.—7 e. m.

”Ett rike, där solen aldrig går ned.”

Sådana segrar som under de senaste två åren — sedan världskongressen i Stockholm 1911 — tillförts kvinnornas politiska frihetskamp, tillhöra de sällsynta företeelserna i världshistorien. Kvinnorna ha vunnit genom evolution vad männen bruka vinna genom revolution. Männen ha tillkämpat sig sin politiska frihet nation efter nation, klass efter klass. Kvinnorna ha enats i en enda stor gemensam upplysnings- och kulturkamp för sin mänskors rätt — för rätten att *hjälpa*. Allt som skiljer — nation, språk, ras eller klass — är utplånat, och kvar står endast det som binder och enar och gör alla kvinnor solidariska — det vaknande moderlighetsansvaret inför mänsklighetens nöd.

Den första kongressen för politisk rösträtt åt kvinnor hölls i Berlin år 1904. Endast åtta länder voro representerade, och entusiasmen hade nog svårt att få bukt med missmodet. Vilken himmelsvid skillnad mellan då och nu! Icke ringaste skynt av det som liknar missmod. Tvärtom präglas alla förhandlingar och alla föredrag av den tro, som kan försätta berg. Världskongressen i Budapest är en av märkesstunderna i kvinnorörelsens historia och visar hur saken går framåt. Vid denna kongress voro icke mindre än trettio länder representerade, och det finnes numera en organiserad rösträttsrörelse i tjugofem självständiga stater samt i två länder, som sakna nationell oavhängighet. Rörelsen sträcker sig över hela världen, norr och söder, öster och väster, kvinnan i Lappland och kvinnan i Persien, amerikanskan och hinduiskan, parisiskan och kinesiskan, alla känna sig som länkar i samma system.

Jag protesterar mot att Amerikas kvinnor vägras rösträtten på grund av vad kvinnor i andra länder ha gjort. Röstsedeln må med lika rätt nekas Amerikas män på grund av vad män i Mexiko, Egypten eller Bulgarien ha gjort, eller till och med i vissa delar av vårt eget land, där män bränna andra män på bål. Ingen man skulle få rösta, om de skulle vänta tills alla män förtjänade det.

Anna H. Shaw.

kedja. Och häri ligger styrkan och orsaken till framgången. Då baneret från Kina avtäcktes och telegrammet från Persien upplästes, yttrade mrs Catt, att kvinnornas rösträttsrörelse numera omfattar ”ett rike, där solen aldrig går ned”.

Under förra vintern väcktes förslag om politisk rösträtt åt kvinnor i sjutton nationella parlament, i fyra lydländer och i tjugonio stater och områden. De största framgångarna under de senaste två åren ha vunnits i Amerika, där ytterligare sju stater och ett territorium — Alaska — ha beviljat kvinnorna politisk rösträtt. Dessa stater motsvara i storlek England, Frankrike, Tyskland, Österrike, Ungern och kanske ändå några till. — Samtidigt med kongressens öppnande ingick underrättelse om segern i Illinois, en av Amerikas största och tätast befolkade stater. Och samma dag kom segerbudet från Norge om kvinnornas fulla politiska likställighet.

Vad kvinnornas solidaritet innebär, därom gav kongressen det mest värtaliga vittnesbörd. Kvinnor, som redan äro politiskt fria, räcka hjälpande händer åt dem, som ännu stå mitt i striden. Och då de visa på vilka sociala reformer, som genomförts i de länder, där män och kvinnor arbeta som goda kamrater för det gemensamma fosterlandets välfärd, är det en väckelse för de politiskt omyndiga kvinnorna till nya tag, till ännu intensivare nit i kampen.

Männens internationella kongress för politisk rösträtt åt kvinnor, vilken ägde rum i Budapest samtidigt med kvinnokongressen, betecknar även ett stort steg framåt mot frågans lösning i alla civiliserade länder. När män öppet förklara, såsom skedde i Budapest, att ”kvinnans rösträttslöshet är ett slag i ansiktet på civilisationen”, så se kvinnorna däri ett löfte och en förhoppning. Kvinnornas politiska frigörelse innebär en grundlig omändring av förhål-

landet mellan män och kvinnor. Uppfattningen av att den ena hälften av mänskligheten är underordnad den andra, kommer att försvinna och ersättas av jämnsides värdighet och medansvar inför samtid och eftervärld.

Utan den andliga frigörelse kvinnorna längta efter är den politiska av ringa betydelse — de äro oskiljaktigt sammanbundna. När man tänker på vad dessa kongressdagar inneburit av upplysning och erfarenhet, fröjdas ens själ över de nya krafter, som blivit frigjorda, de många slumrande själar, som blivit väckta, de nya oberäkneliga värden, som tillförts mänskligheten, det ökade modet att angripa allt det onda, som nu, öppet och hemligt, tillåtes förgifta själva livets källa bland oss. — Kongressdeltagarna skola vända tillbaka till arbetet i det egna landet med vidgad erfarenhet, nya lärdomar, nya förhoppningar och ny arbetsglädje. Makter mot vilka trångbröstad egoism och tanklös likgiltighet ingenting förmå. — Därför ingen fruktan, intet missmod, intet tvivel på framgång i ett arbete för de generationer, som skola taga arv efter de nu levande och kämpande.

Pensionsnämnderna.

Ett giv akt till Sveriges kvinnor!

Den av riksdagen antagna lagen om ålderdoms- och invaliditetsförsäkring stadgar, att i varje socken å landet samt i varje stad ävensom i varje köping, som utgör egen kommun, skall finnas en nämnd, som äger att handlägga alla med folkpensioneringen sammanhängande ärenden och öververka lagens efterlevnad inom distriktet. Dessa pensionsnämnder skola bestå av en ordförande och ett jämt antal ledamöter, högst sex.

Ordf. förordnas av konungens befallningshavande, och ledamöterna väljas av kommunalfullmäktige eller kommunalstämman på landet, av stadsfullmäktige eller å allmän rådstuga i staden.

Kvinnor såväl som män kunna utses till dessa förtroendeposter. Lagen stadgar endast — i § 21 — som villkor att man skall vara i kommunen boende och ha uppnått myndig ålder samt vara i besittning av medborgerligt förtroende och råda över sig och sitt gods. *Gift kvinna vare ej på den grund att hon står under mannens målsmanskap obehörig att utöva uppdrag, varom här är fråga.*

Den nya lagen träder som bekant i kraft den 1 jan. 1914, men redan den 1 sept. detta år skola pensionsnämnderna till ett antal av omkring 2,000 vara utsedda över hela landet.

Till dessa pensionsnämnder ingivas alla ansökningar om pension, åtföljda av de upplysningar om arbetsförmåga, inkomster, m. m., varpå den sökande grundar sin pensionsrätt, varefter nämnden äger att — efter verkställd prövning — avgöra om pensionens storlek och utbetalande.

Lagen har ju givit kvinnorna en oförmånlig ställning såväl i fråga om den under alla förhållanden vid 67 års ålder eller vid invaliditet utgående avgiftspensionen som ifråga om den tilläggspension, som vid varaktig arbetsoförmåga utbetalas till män och kvinnor, vilkas årsinkomst ej uppgår till resp. 300 och 280 kr. Pensionstilläggets storlek för kvinnorna i den lägsta avgiftsklassen — och dit komma 88 proc. av Sveriges kvinnor att räknas — varierar från 250 till 140 kr., beroende på huru nämnderna komma att beräkna den sökandes egna inkomster eller arbetsförmåga.

Det är en sak, som är både känd och vittnad, att de hårdast tryckta och mest behövande äro minst i stånd att värna om sin rätt och strida för en ljusning i sitt öde. Lika känt är det sorgliga faktum, att den hjälplösa ålderdomen och skröpligheten endast sällan hos myndigheterna kunna påräkna hänsyn och medlidande. De ”självtagna förmyndarna” ha, då de skrivit denna lag som skulle förverkliga kärlekens tanke, redan visat på vad sätt de anse sig befogade att tillvarataga de ”tvångsvis omyndigas” rätt.

Det är därför av den allra största vikt, att kvinnorna begagna sig av de få möjligheter att tillvarataga sina intressen, som lagen medger dem. Bland dessa är rätten att som ledamot i pensionsnämnd pröva och besluta angående sina åldriga och skröpliga medsysstrars understöd. Alla kvinnor — och naturligen framför allt rösträttskvinnorna — måste därför under den korta tid, som återstår, till dess val av pensionsnämnder skall företagas, på det kraftigaste verka för att få kvinnor insatta i dessa. Åtminstone på varje plats, där en F. K. P. R. finnes, måste en kvinna insättas i nämnden — det blir dock bara omkring 200 på 2,000!

Alltså försumma icke detta tillfälle att stå vid deras sida och tillvarataga deras rätt som äro de mest hjälplösa, alla de åldriga och fattiga kvinnorna.

Borstmagasinet

R. STOCKKLASSA

25 Drottninggatan 25

Allm. Tel. 50 58.

(A. F. 1582)

Jönköpings-Magasinet

Etabl. 1873. Regeringsgatan 45. A. T. 55 41.

Parfym- och Ramaffär.

Ivar Hægströms Boktr. A. B.

26 Gamla Kungsholmsbrogatan

Allt slags boktryck.

LAGERSONS
SKOMAGASIN

Jakobsgratan 18 - Fredsgatan 8

Kvinnornas opinionsyttring och nykterhetsvännerna.

Redan från alla första början förstodo förkämparna för kvinnans politiska rösträtt, att de hade sina naturliga bundsförvanter bland nykterhetsvännerna.

Det var en stor del kvinnor, som kommit att intressera sig för rösträttsfrågan just på grund av de erfarenheter de gjort vid arbetet att hjälpa och bota samhällsont av olika slag. Och då man är sysselsatt med dylikt arbete, råkar man snart på rusdryckerna som den förnämsta källan till snart sagt allt socialt elände.

De förstodo att bl. a. det för nykterhetsfrågans lyckliga lösning vore av den allra största betydelse, att kvinnorna finge göra sitt inflytande gällande. Så uppstod helt naturligt sympati mellan dessa tvänne stora folkörelser, vilka båda hade ett gemensamt mål i ävägbringandet av lyckligare sociala förhållanden. Kvinnorna förstodo, att de kunde vänta hjälp av nykterhetsvännerna, och nykterhetsvännerna förstodo, att för deras speciella strävanden skulle kvinnornas rösträtt ha den allra största betydelse.

Under masspetitionens dagar värdjade kvinnorna med framgång till nykterhetsorganisationerna, och då nu den stora opinionsyttringen för kvinnans fulla medborgarrätt igångsattes, vände sig åter Landsföreningen för kvinnans politiska rösträtt förtroendefullt till dessa organisationer för att erhålla deras stöd, på det att opinionsyttringen måtte bli så verkningsfull som möjligt.

Att man inte missräknat sig på nykterhetsfolkets sympati, visade sig även därigenom att Verkställande rådet av Sveriges I. O. G. T. med anledning av Landsföreningens skrivelse genast beslöt att göra följande, av lektor Johan Bergman formulerade uttalande: "V. R. har för sin del med hänsyn till den kvinnliga rösträttsfrågans otvivelaktiga samband med nykterhetsfrågan funnit sig böra föreslå storlogen ett sympatiuttalande för kvinnornas, de av dryckenskapen mest och i regel oskyldigast lidandes, rösträtt."

De nykterhetsvänliga tidningarna ha även livligt uppmanat sina läsare att stödja den pågående namnsamlingen. I Bäragsbladet förklarar, "att den kvinnliga rösträtten bör på allt sätt stödjas av Sveriges nykterhetsfolk, ty nykterhetsrörelsen har att tacka den svenska kvinnan för mycket. Men rösträtten är ej något, som bör givas kvinnan endast som tacksamhetsgård, utan som en gård av rättvisa."

I N. O. V:s organ Verdandisten understrykes i en längre artikel, att nykterhetsfolket har *ovillkorlig plikt* att verkligen göra något för att kvinnorna skola nå sin medborgarrätt. "Erfarenheten från såväl vårt land som i än högre grad de länder, där kvinnorna redan ha rösträtt, visar också att de använda sitt inflytande på ett sådant sätt, att nykterhetstillståndet förbättras allt mer och mer", heter det där.

Såsom rimligt är, har särskilt den speciellt kvinnliga nykterhetsföreningen, Vita bandet, på det kraftigaste uppmanat alla sina medlemmar att stödja strävandena för kvinnans rösträtt. I ett av de senaste häftena av Vita bandets tidskrift förklaras, att plikten kräver "att varje vitbandist nu ger sitt namn till den opinionsyttring, Sveriges kvinnor söka åstadkomma till förmån för vinandet av det berättigade kravet på full politisk medborgarrätt". —

Man tycks verkligen ha insett sanningen av de ord, som Sir John Cockburn yttrade på en stor internationell nykterhetskongress i London: "Australien har genomfört den största av alla nykterhetsreformer — det har

Högerpressens kampanj mot opinionsyttringen.

II.

Sedan högerpressen genom förutsägelser om hemska samhällsostörtningar efter bästa förmåga sökt skrämja kvinnorna från att delta i opinionsyttringen, söker den på andra vägar nå samma mål. Den vill övertyga svaga och obefästade själar, 1) att kvinnorösträtten *ingenting nämnvärt utträttat* i de länder där den genomförts, 2) att den där *gjort skada*. Som bevis för det första påståendet anförs prof. Lundströms ord i rösträttsdebatten vid 1912 års riksdag. De skadliga följderna av kvinnorösträtten skulle enligt en åberopad *tysk* professor (för detta fall tycks inte de *svenska* professorernas vetande räcka till) särskilt visa sig i Amerikas "kvinnostater", där tillståndet med avseende på nykterhet, sedlighet och kvinnekraftens exploaterande vore sämre än i "mansstaterna". Utan att fästa alltför stor vikt vid att de båda påståendena till en viss grad upphäva varandra, vilja vi ägna prof. Lundströms ord och den auktoritet, på vilken han stöder sig, ett ögonblicks eftertanke. Prof. L. har blivit beklämd vid genomläsandet av Vera Hjelts redogörelse för det politiska och sociala samarbetet mellan män och kvinnor i Finland, därför att kvinnorna i sina motioner endast sysslat med sådana saker som förbättrande av kvinnors och barns ställning, men ej haft sinne för näringslivet och den högre kulturen eller statsförvaltningen. De stora initiativen och de mera viktiga och genomgripande frågorna ha de inte befattat sig med. Och därför vill nu högerpressen förmena vårt lands kvinnor inträde i statslivet. Jag tror att vi kunna lätta prof. L:s och högerns beklämning. Vi kunna göra det med Vera Hjelts egna ord i broschyren: "Våra politiska och sociala svårigheter äro så exceptionella att *varken man eller kvinna* kan uppvisa några större positiva resultat av sitt arbete. Man får därför icke mäta kvinnans arbete i landtagen efter den vanliga måttstocken för parlamentariskt arbete. Man kan härav icke fullt bedöma huru kvinnan under normala förhållanden skulle arbeta, vilka initiativ hon skulle inlämna och bära fram till slutlig seger." De stora och genomgripande frågorna skulle fordra utredning *från regeringens sida*, denna är det man fruktar och avstår därför hellre från att ta initiativen. "Att överhoppa utskotten med ett övermått av remitterade ärenden, vilka icke hin-

givit rösträtt åt kvinnorna. Om andra länder mena något allvar med sina nykterhetssträvanden, böra de göra på samma sätt."

Sveriges organiserade nykterhetsvännen "mena säkerligen allvar med sina nykterhetssträvanden", och vi vänta nu, att den sympati de tillförsäkrat oss på sina möten och i sin press även skall omsättas i handling.

Vi vänta, att alla våra vännen verkligen skola hjälpa oss vid den nu pågående namnsamlingen, då denna har den allra största betydelse för framgången av vår sak.

Just nu under sommarmöternas tid ha även nykterhetsvännerna ett utmärkt tillfälle att verksamt arbeta för att kvinnorna runt om i landet få tillfälle att med sina namn stödja arbetet för de svenska kvinnornas fulla medborgarrätt.

Också har man på en mängd stora nykterhetsmöten denna sommar anordnat upplysande föredrag om kvinnans politiska rösträtt av kvinnliga talare. Detta är säkerligen ett mycket både praktiskt och bekvämt sätt att i handling visa sin uttalade sympati.

Både opinionsyttringen och nykterhetssaken komma för visso att vinna på samarbetet. *Sigrid Kruse.*

na behandlas och f. n. icke böra behandlas, är ett fel och utvisar varken förmåga eller förtjänst, möjligen naivitet", säger författarinnan. För övrigt torde de flesta kvinnor och även många män ha en annan uppfattning än prof. L. och högerpressen om betydelsen av de motioner, som de finska kvinnorna framfört och som röra: kvinnans och barnets, särskilt de oäkta barnens ställning, äktenskapslagstiftningen, alkoholmissbruket, sedlighetsfrågor, understöd åt skolor och bibliotek, folkskolan som bottenskola, humanisering av strafflagen etc.

Och minst av allt torde dessa motioner lämpa sig att bevisa, att kvinnans inflytande på statslivet skulle skadligt återverka på nykterhet och sedlighet. Också är det ej från Finland prof. Sigismund hämtat sin ammunition utan från Amerikas vilda väster. Tyvärr beräknar den gode professorn inte, att den internationella kvinnorörelsen spinner tusen förbindelsestrådar länderna och även världsdelarna mellan och gör det utomordentligt vanskligt för en tysk professor att sitta i sin studerkammare och konstruera fram "sanningar". De okritiskt troende finner han inom redaktionen till någon högeravisa i den svenska landsorten, övriga läskunniga kollationera hans uppgifter med den rikhaltiga litteratur i ämnet, som står dem till buds. Av denna litteratur be vi att få rekommendera redaktör von Kochs redogörelse för nykterhet och kvinnorösträtt i Amerika i L. K. P. R:s årsredogörelse för 1911 samt en broschyr, utgiven av Internationella kvinnorösträttsalliansen: Kvinnorösträtten i Colorado av George Creel och domaren Ben B. Lindsey.

Eftersom Norges kvinnor ej utarbetat någon översikt över sitt politiska arbete till svenska professorers vägledning vid riksdagsanföranden och "eftersom de svenska rösträttskvinnorna ej gjort någon affär av den saken", förmodar högerpressen att de norska kvinnorna ingenting nämnvärt utträttat och avfärdar saken med en gest. Dock torde högern ha anledning att ta upp den frågan till nytt övervägande, enär en tredje part nu har uttalat sin uppfattning. Det är det norska stortinget. Som bekant har nämligen detta enhälligt och utan debatt beviljat Norges kvinnor *lika* rösträtt med Norges män. Det tycks således ej befara några för nykterhet och sedlighet *skadliga verkningar* av de norska kvinnornas rösträtt. De kanske rentav finna den *ur statsnyttans synpunkt gagnelig*. T. o. m. den norska högern tycks ha den uppfattningen. *Elin Wahlquist.*

Namnsamlingen

pågår allttjämt över hela landet, och från Centralbyrån ha nu utsänts 34,182 listor och utgivits 210,000 flygblad, vilka allttjämt ha en strykande åtgång. En del fyllda listor ha redan inkommit från personer, som rest bort under sommaren och önskade lämna ifrån sig de förefintliga, fast ej slutgiltiga resultaten av sitt arbete. Men redan dessa förelöpare till de stora sändningarna visa, att mycket arbete nedlagts och med goda resultat. De skriftliga meddelanden, som ingå från skilda delar av landet — och ej minst från dem, som äro ute på längre eller kortare namnsamlingsresor — äro också fyllda av mod och glad tillförsikt. Motigheterna, som ju måste finnas, väga lätt mot alla anledningar till glädje.

Det är också med rörelse man genombläddrar dessa fullskrivna listor och tänker på vilken stark opinion, som dock — trots allt som skrivs om motsatsen — står bakom dessa enkla namn. Och när man så kommer till listorna från den allra högsta Norden, från platser, där det blott finns några få torftiga byggnader eller kåtor och där kvinnorna bredvid sitt namn ibland rita sitt bomärke, då känner man sig stolt och glad över det stora gemensamma intresse, som förenar så många kvinnor i de vitt skilda delarna av vårt land! *E-c.*

På språng med rösträttslistor.

Efter en dags spring med namnlistor i ett småländskt industrisambälle kunde vi, två stycken rösträttskvinnor, omsider på hemväg med ett skakande godståg, repetera dagens upplevelser.

Första stället vi stuko in på var bebott av en äldre kvinna. Hon mottog oss välvilligt, men ville för all del inte vara det första namnet på listan. Man skulle bara skratta åt henne. Vi fortsatte till nästa granne med löfte att komma åter, när vi kunde visa henne, huru många andra, som skrivit på.

Ut och in i de små stugorna. Ibland var man förekommande och besparade oss trapporna till nästa familj. "Karolina! Vill du ha rösträtt?" ropades det uppåt vindslagenheten. Karolina kom då ner till oss, som representerade rösträtten, och skrev.

En och annan kvinna hade läst i "tidningen", eller Arbetet, om våra listor och var genast redo att ge sitt namn.

Tveksamhet i början var annars det vanligaste mottagandet. Men det låg inte någon ovilja däri. Det var bara den där tveksamheten man ser på post och banker, varhelst en arbetskrum, ovan hand skall fylla i en tryckt blankett eller ett kvitto.

Mången gång, när hustrun stod obeslutsam inför listan, kom mannen oss till hjälp med ett gott ord: "Det är klart, att du ska skriva på." Medan hustrun skrev, tog mannen barnet ur hennes armar och lugnade det. Det var inte utan, att jag ryste. Där hade vi redan den naturvidriga tavlan, där den kvinnliga rösträtten gör mannen till barnsköterska. Ty pappan hade nog aldrig för någon *huslig* angelägenhets skull tvingats att se till den lille några ögonblick?

Upp och ner för trapporna. Ut och in genom dörrarna. Det var enkla små hem de allra flesta, men ändå så olika och med växlande karaktär.

Det var inte många hem vi behövde gå ifrån med oförrättat ärende. De få, som vägrade oss sina namn, stå därför som desto mörkare punkter i våra erinringar från namnsamlingen. Det var några äldre kvinnor och ett par unga flickor med chanser på äktenskapsmarknaden.

En kvinna plockade fram sin lilla avgud: en lärarinna; om hon visste, att den lärarinnan kunde skriva på, så skulle hon också göra det, ty den lärarinnan ville bara det som var rätt och gott.

Alla de motskäl man kan få sig till livs från vägrare skulle inte vara fullständigt representerade, om vi inte också fått äta upp det där otäcka äpplet, som Eva stal i lustgården. Det var ett äldre ogift fruntimmer, som serverade oss det i kompott med klagovisor över nutidens förvillelser. Kvinnorna voro så onda, att de inte voro värda rösträtt. Det var kvinnan, som först förde synden i världen.

Dagens resultat var emellertid gott. Vi hade åtskilliga namn på våra listor, när vi stuvade in oss på tåget. Det var namn mest från unga mödrar, som det var så gott om i industrisambället, men även från gamla kvinnor och t. o. m. namn från sjukstugan i ett mörkt kasernrum.

Pandora.

De frisinna och opinionsyttringen.

Sedan Frisinnade Landsföreningen på sitt årsmöte beslutat uttala sig för att på allt sätt stödja kvinnornas opinionsyttring för politisk rösträtt och valbarhet, har föreningens verkställande utskott i meddelande till lokalföreningarna uppmanat dessa att på allt sätt stödja namnsamlingsarbetet, "genom praktiska anvisningar åt de arbetande kvinnorna rörande lokaler för deras opinionsmöten och sätten för dessas annonserande, rörande bostäder åt föredragshållarna o. s. v., varjämte ortens kvinnor böra uppmanas och uppmanas att påteckna listorna samt själva arbeta för namnsamlingen".

Tag listan med!

Internationella kvinnorösträttsalliansens sjunde kongress.

Kvinnornas världsparlament i Budapest.

Det verkade nästan segertåg, när rösträttskvinnorna från när och fjärran — största delen i feststämning från föregående möten i Berlin, Dresden, Prag och Wien — samlades i Budapest till den sjunde internationella rösträttskongressen.

Den inleddes som sedvanligt med predikan av reverend Anna Shaw i protestantiska kyrkan. Samma dags eftermiddag skedde det högtidliga öppnandet i Musikakademien, från golv till tak fylld av en entusiastisk publik. Och förväntningarna blevo sannerligen icke svikna. Sedan en Ouvertyr, komponerad för detta tillfälle av doktor Madar Remyi, spelats av Nationalteaterns orkester och Ungerns förnämsta skådespelerska, Maria Jaszai, uppläst en dikt — "Call of the Century" — ävenledes skriven med anledning av kongressen, framträdde grevinnan Iska Teleki — kongresskommitténs ordförande — och hälsade gästerna välkomna i ett lika varmhjärtat som formfulländat anförande. Så talade fröken Vilma Glücklich i den ungerska rösträttsföreningens namn. Hon är en lika sympatisk personlighet som god talare och hälsades med starka applåder. A regeringens vägnar framfördes en hälsning av undervisningsministern d:r Béla de Jankovics och å stadens av borgmästaren d:r Stephen de Barczy, som slutade sitt ofta av bifall avbrutna tal med orden: "Jag önskar er av hela min själ framgång i den stora mission, vars apostlar ni äro."

Handklappningarna, som följde på denna hälsning, avbrytas plötsligt och efterträdas av en nästan andaktsfull tystnad inför den scen, som nu utspelas på estraden. En stor skara vitklädda barn, gossar och flickor, med händerna fulla av rosor, skynda fram till mrs Catt, som med strålände ansikte mottager hyllningen. Den första i raden — en liten 5- å 6-årig gosse — räcker henne sina rosor. Så komma de andra, de små först och så de större, och nedlägga sin blomstergärd vid hennes fötter. En av de större flickorna säger några ord på engelska. Det är svårt att uppfatta hennes tal, men det tyckes innebära ett tack för föregångararbetet och en förhoppning att ungdomen må visa sig värdig detsamma. — Mrs Catt tackade djupt rörd för den vackra hyllningen och tillade med den humor, som aldrig sviker henne: Det fanns en tid, när man kastade ägg på oss rösträttskvinnor — nu få vi i stället rosor. — Detta vittnar om, tillade hon, att de unga slippa vår kamp.

Om denna snabba utveckling i rösträttsrörelsens historia vittnade även hennes tal, som framfördes sedan fru Lindemann å kongressens vägnar varmt och känsligt tackat för välkomsthälsningarna.

Mrs Catts tal var som alltid storstilat. Hon visade med siffror och fakta hur rörelsen vuxit i styrka och anseende, hur dess organisation nu omfattar ett rike, där solen aldrig går ned. Rörelsens historia är — egendomligt nog — densamma i alla länder, oberoende av nationalitet och ras. Skälen för och emot äro alltid desamma. Den obildade mannen anser att kvinnorna äro alltför okunniga för att kunna rösta. Den politiker, som ser allt ur militärisk synpunkt, anser att grundvalen för varje rättighet bör vara fysisk styrka, och mannen, som icke kan se utöver sin egen intressesfär, tycker att allt är bra som det är. I det senare läget befinna sig även en stor del kvinnor i olika länder. De äro nöjda med de förmåner de själva äga och förstå

icke de ekonomiska och sociala omvälvningar, som de senare årtiondena medfört i kvinnornas ställning. Bakom detta ytliga tal i parlament och samhälle tränger sig dock den uppfattningen allt mer och mer fram, att ingen regering kan sägas stå på demokratisk grund, som utestänger kvinnorna från medborgarskap.

Det bästa rösträttskongresser kunna åstadkomma, fortsätter mrs Catt, är möjligheten att befästa tron och eld nitet hos deltagarna. Det ligger något upplyftande i att eliten av all världens kvinnor deltagar i samma arbete: nedbrytandet av de skrankor, varmed traditioner omgärdat kvinnans verksamhetsområde.

Dessa skrankor äro ju i vår tid märkbarast i orienten, ehuru även bland dess kvinnor finns en stark och mäktig frihetsrörelse. I Egypten, Palestina, Indien, Kina, Japan, Persien, Birma, på Sumatra, Java, Filippinerna och Sandwichöarna — överallt kämpa kvinnor för sin människorätt. Man har så länge velat påstå att den österländska kvinnan var nöjd med sin lott. Men det är icke sant, bakom slöjor, bakom riglar och lås har förtvivlan och upproriskhet närt århundraden. Det är bekvämast för männen att tro det kvinnor älska att vara instängda, att vara kuvade och förslavade, utan annat intresse än att behaga sina herrar. Men — kommer ett tillfälle då kvinnornas intelligens och duglighet kan vara till nytta, då tveka icke männen — vilken kulör de än ha — att låta kvinnorna sticka sina mjuka fingrar in i nationens eld och krasa ut kastanjerna åt männen att njuta av. När de det gjort, få de gå tillbaka in i fängelset med sina svedda fingrar. Men upprorsandan blir allt starkare.

Under den nyligen timade revolutionen i Persien sammanslöto sig kvinnorna, drivna av frihets- och fosterlandskärlek och bönföllo hos parlamentet att icke antaga Rysslands ultimatum. Vad blev deras lön härför? Jo, ännu större tvång, deras organisation krossad och deras upproriska röster kvävda.

Under revolutionen i Kina tjänstgjorde de föraktade och instängda kvinnorna som soldater, kurirer och spioner. De bildade en klubb med namnet "Våga att dö" och förde ammunition från Japan. Många av dem gävo sitt liv för landets självständighet. Men när de efter krigets slut uppvaktade konstitutionskommittén och begärde att bli delaktiga i den frihet de varit med om att skapa, då fingo de till svar att ehuru kommittén uppskattade deras offervillighet och de stora tjänster de gjort fäderneslandet samt erkände det berättigade i deras krav, så kunde kvinnorna dock icke anses "mogna". — Det finns onekligen frändskap mellan västerlandets och österlandets uppfattning av kvinnan. I en del av Kina — Kanton — ha dock kvinnorna politisk rösträtt, och mrs Catt omtalade att hon från galleriet haft glädjen se nio kvinnor sitta i det kinesiska parlamentet. — De största segrarna ha dock vunnits i Förenta staterna, där av 49 stater 11 numera ha givit kvinnorna politisk rösträtt. Norges fulla likställighet i politiskt avseende kom som ett glädjebudskap till kongressen. — "Det är för bättre hem- och samhällsförhållanden vi kvinnor kämpa", slutade mrs Catt sitt tal, "och liksom ingen flod kan stiga högre än dess källa tillåter, så kan icke heller en nation stiga högre än dess hem tillåta".

Den stora tillslutningen — omkring 3,000 personer — försvarade naturligtvis arbetet under förhandlingarna, och det är sannerligen icke små anspråk som ställas på *the Board* (Alliansens styrelse), både på ordförande och sekreterare och — icke minst — på dem som ha att tolka det sagda på tre olika språk. Det kan ju vara en smula fålmodsprövande att höra samma sak upprepas tre gånger, men kvinnorna ha ju lärt konsten att vänta. I all synnerhet på politisk rösträtt.

Hur högt uppskattad mrs Catt är som Alliansens ordförande fick man en föreställning om, då styrelsevalet förelåg. Hon önskade att få träda tillbaka, men då bönerna blevo alltför enträgna, måste hon ge vika för "folkmeningen". Beslut hade fattats att utöka Alliansens styrelse från 7 till 11 personer, som sedan på sitt första sammanträde fingo inom sig välja funktionärer. Bland de återvalda styrelsemedlemmarna är även fröken Signe Bergman, som hade den näst högsta röstsiffran — ett bevis på hur värderad hon är inom Alliansen såväl för sin duglighet som för sin personlighet. Från fröken Martina Kramers, Holland, förelåg avsägelse som sekreterare inom styrelsen och även som redaktör för *Jus Suffragii*. Mrs Catt uttalade Alliansens erkänsla till fröken Kramers för hennes långvariga och självupoffrande arbete i Alliansens tjänst, varjämte tacksamhets- och sympatiadress avläts från kongressdeltagarna.

En av de första frågorna som behandlades var Alliansens ställning till suffragetrörelsen. Efter en stunds diskussion beslöts enhälligt en så lydande resolution: "Den Internationella Alliansens styrelse önskar tillkännagiva, att då flera anmodanden ingått, att kongressen skulle uttala sig mot de engelska suffragetternas stridsmetoder, och då den å andra sidan även blivit uppmädat att uttala sitt gillande av denna taktik, finner styrelsen nödvändigt att, för undvikande av missförstånd, förslå följande resolution:

Enär den Internationella kvinnliga rösträttsalliansen genom sina stadgar är förpliktad att iakttaga sträng neutralitet i alla frågor, som angå de olika ländernas inre politik och taktik, kan den ej uttala sig vare sig för eller emot suffragetrörelsen.

Vidare, att då upplopp, revolutioner och oordningar ännu aldrig använts som argument mot männens rösträtt, protestera vi mot, att kvinnorösträtts motståndare utnyttja den stridbara metod, som tillgripits av en minoritet i ett enda land, till förevändning att vägra rösträtt åt kvinnor i andra länder över hela världen."

Arbetet *Kvinnorösträtt i praktik*, vars utgivande beslöts av Stockholmskongressen, förelåg färdigt i den engelska upplagan, verkställd av miss Macmillan, som lämnade en redogörelse för detsamma. Boken är en synnerligt värdefull uppslagsbok, oumbärlig för varje rösträttsintresserad. Ut kommer även på tyska och franska.

Efter en mycket livlig debatt föll förslaget från England om en internationell pressbyrå. I dess ställe beslöts att utvidga *Jus Suffragii* och förlägga dess utgivande till London, som lämpligaste centrum för ett internationellt rösträttsorgan. Valet av ny redaktör lämnades åt Alliansens styrelse.

I sammanhang med *Jus Suffragii*s utvidgning kom penningfrågan före. Och då mrs Coit, som har "nöjet" vara

Alliansens kassaförvaltare, avgivit sin rapport med det vanliga tillägget: "Mera pengar!" föreslog mrs Catt en vädjan till de ekonomiskt välställda inom kongressen att lämna bidrag. Hon föregick själv med gott exempel, i det hon förband sig att under de två nästkommande åren betala 100 pund årligen. Det är omöjligt att hinna anteckna summorna som nu kastas omkring i luften: 100 pund, 50 pund, 10 pund, 100 pund, 100 francs, 100 pund till "Susan och Mary Anthonys minne", ljuder en röst från Amerikabanken, "5 dollars from a little girl from Washington", säger en dam och får en applåd. Det var kanske sin lilla flicka där hemma hon tänkte på. Även från den svenska delegationen ljuder en glad röst: "Under två år 50 pund årligen!" Exemplet smittar och fru Benedicks-Bruce tillägger: "35 pund under två år." — Delegationen, som känna sin ära räddad, drar en suck av tillfredsställelse. Den så hastigt verkställda insamlingen inbragte omkring 65,000 mark. Jus Suffragii's start kan sålunda anses vara betryggad.

Den av Sverige uppställda frågan, inledd av fru Wicksell, om rösträttsorganisationernas ställning till de politiska partierna föranledde en livlig diskussion, särskilt från engelskt håll, där den rikaste erfarenheten finns. Att organisationen bör vara fullt neutral, d. v. s. öppen för medlemmar oberoende av deras politiska åsikter i andra frågor samt att föreningen som sådan står över partierna, var en fråga som alla enades om. Miss Courtney påvisade, hur man i England sökt få rösträtt genom en s. k. private members' bill, men oaktat man lyckats få en majoritet inom varje parti, kunde intet utträttas mot regeringen. Nu har emellertid arbetarepartiet satt kvinnornas rösträttsfråga på sitt program, därför vore det orätt att vid valen icke stödja detta parti.

Fröken Annie Furuhjelm från Finland — medlem av Alliansens styrelse och regeringsrepresentant vid kongressen — föreslog en sammanslutning av kvinnor från de länder, där de äga rösträtt, vilket förslag väckte stort bifall.

Sju regeringar hade sänt representanter, och de redogörelser dessa lämnat över de sociala reformer, som genomförts i deras hemland, kommo oss — de efterblivna ländernas kvinnor — att bittert känna vår maktlöshet inför samhällsnöden. En av skamfläckarna för vår tid — den vita slavhandeln — var en dag föremål för varmhjärtade och indignationsfyllda uttalanden. De betydelsefullaste inläggen gjordes av mrs Catt — Alliansens ombud vid den snart förstående vita slavhandelskongressen i London —, den franska advokaten Maria Vêrone, d:r Giesswein och miss Jane Addams, som förvärvat namnet "the first citizen of United States". — Mrs Catts resolutionsförslag, att kongressen skulle sända en uppmaning till alla länder att ordna nationella kommittéer för att pröva vad som kan göras i saken samt att rösträttsföreningarna böra uppmana sina regeringar att tillsätta sådana kommittéer med även kvinnliga ledamöter antogs enhälligt.

Bland de många framstående talarna må även nämnas mrs Perkins Gilman, vars briljanta föredrag "Den nya världens nya mödrar" väckte fornliga ovationer, fru von Fürth från Wien, fru Marie Stritt, mrs Millicent Garrett Fawcett, mrs Despard — hon som så

länge nekat att betala skatt, enligt den konstitutionella principen: "No representation, no taxation", att hon numera endast äger sin säng, fröken Rosika Schwimmer, den eldande agitatorn — väl bekant sedan kongressen i Stockholm — och sist men icke minst reverend Anna Shaw. Även svenskar ha vunnit erkännande som goda talare: fruarna Wickell, Petrini och Hagen (vars föredrag på grund av fru H:s tillfälliga illamående upplästes av fröken Gerda Planting-Gyllenbåga).

Samtidigt med kvinnokongressen i Budapest höll "Männens internationella förening för kvinnans politiska rösträtt" en kongress under ordförandeskap av geheimerådet, kultusministern m. m. d:r Georg v. Lukacs. Bland deltagarna märktes en hel del sedan kongressen i Stockholm bekanta förkämpar för den kvinnliga rösträtten, såsom d:r Drysdale, överstelöjtnant Mansfeldt, M. du Breuil de St. Germain, M. Alexander Patay m. fl. En ny och värderad vän var mr Keir Hardie, som så länge och ihärdigt talat kvinnornas sak såväl inom engelska parlamentet som arbetarepartiet. Likaså d:r André de Maday, ungrare, professor i social lagstiftning vid universitetet i Neufchatel. — Föredragsämnen vid de offentliga mötena voro bl. a. "Vad kunna männen göra för att hjälpa kvinnorna i deras arbete för politisk rösträtt?" — Svaret på frågan blev i sammanträngd form: "Agitation bland männen och inom partierna." — D:r Drysdale bestraffade mycket strängt passiviteten hos dem, som förklara sig vara anhängare, men dock ej lägga två strån i kors för saken. Ett annat diskussionsämne var "sambandet mellan kvinnlig rösträtt och männens ekonomiska, etiska och politiska intressen". — Hur starkt detta samband var, betonades av samtliga talare, och alla enades om sanningen i professor de Madays ord, att *kvinnornas rösträttslöshet är ett slag i ansiktet på civilisationen*.

Kongressen var inte endast möda och arbete — ehuru detta, som sig bör, tog huvudparten av tiden — utan även vila och förströelse. Därför hade den omtänksamma kongresskommittén dragit försorg. Det var så mycket nästan övervåldigande vackert att njuta av: en ångbåtsfärd på Donau i månnsken, fest i Fiskarbastionen, vars härliga läge med utsikt över floden, de ståtliga broarna och staden i strålande belysning, står i minnet som en trollsyn, en åktur genom staden ut till Margaretaön, operaföreställningar och festbanketter på inbjudan av staden o. s. v.

En så gammal och van kongressbesökare som mr Keir Hardie yttrade, att han besökt hundratals kongresser, men aldrig sett någon så väl organiserad som denna. Då orden upprepades för en av kommittémedlemmarna, svarade hon blygsamt: "Vi lärde oss i Stockholm, hur det skulle vara." — Svenskar stå i särskild tacksamhetsskuld till fru Lujza Lamács-Daniel, som icke nog med att hon tar emot oss vid ankomsten och på vacker, felfri svenska ger råd och anvisningar, även överlämnar en på svenska avfattad, rikt illustrerad resehandbok över Ungern.

Att rösträttsrörelsen åtnjuter allmän sympati i Budapest, hade man ständigt tillfälle att se. Under åkturen hälsades vi med "eljen"-rop, med viftningar och slängkyssar, till och med rosor kastades in i vagnarna.

Minnet av den glada gästfriheten, de oförgätliga skönhetsintycken av natur och konst, de många goda lärdomarna och den ökade trovissheten på vår saks framgång, är den dyrbara behållning vi föra med oss hem — en som helt säkert kommer att ge god ränta i ökad arbetsglädje och arbetskraft.

Frigga Carlberg.

Almindelig politisk stemmeret for kvinder enstemmig vedtat i Norges storting.

Maalet er naad! Seiren er vundet! Alle norske kvinder er nu stillet paa samme trin som norske mænd. *Klokken 10 iaften vedtok nemlig stortinget enstemmig og uten debat konstitutionskomiteens, likeledes enstemmige, indstilling om almindelig politisk stemmeret for kvinder.* —

Det var en höitidelig stund. Og en underlig følelse grep de tilstedeværende kvinder, da præsidentens navneoprop besvartes med lutter ja'er av samtlige repræsenteranter. Høire som venstre, frisindede som socialdemokrater, alle stod de enige om at nu vilde de retfærdighet, den og intet andet. —

Da avstemningen var tilendebragt, kom de tilstedeværende av regjeringens medlemmer og flere av repræsenteranterne fra de forskjellige politiske partier hen til de i diplomatlogen forsamlede kvinder, samtlig kjendte forkjæmpere for kvinders stemmeret, og lykønsket dem med seieren. — Efterat møtet var hævet, samledes en del kvinder, dannet en deputation, søkte og fik foretræde hos de to stortingspræsidenter, der sammen med den fungerende sekretær mottok dem i præsidentskapets smukke kontor.

Frk. Gina Krog, formand i Norske Kvinders Nationalraad, henvendte sig i omtrent følgende ord til herrerne: "Naar vi ser det som er foregaaet idag, saa er det som et under! Da vi be-

gyndte kampen for kvinders stemmeret, var vi noen faa kvinder uten indflytelse. Men vi hadde motet, og vi hadde troen paa vor sak. Og vi har set det og følt det, at med den kan berge flyttes. Det er skjönt det vi har oplevet her i kveld, og det er gjævt gjort av norske mænd at staa i en samlet enighet om denne sak. Jag reiser nu til Budapest, hvor kvinder fra hele verden møtes. De vil alle motta budskapet med glæde og begeistring, og de vil bære ære hjem for norske mænd og for Norge. Vi frembærer alle vor hjerteligste tak!" —

Den fungerende præsident, sorenskriver Aarstad svarte i omtrent følgende ordelag:

"At dette har gaat slik, skyldes først og fremst det arbeide, som er gjort av intelligente kvinder. Men dernæst ogsaa, at vi mænd har hat troen paa, at det vil bli til landets og vores alles bedste!" —

Efterat saa hver især av kvinderne hadde takket præsidenterne og sekretæren, samledes kvinderne til en improviseret festlighet. — Telegram om seieren sendtes straks til Mrs. Chapman Catt i Wien. —

Gid nu snart de to andre nordiske lande maatte komme efter!

Kristiania den 11:te juni 1913.

Fr. Mörck.

Åter en ny stjärna i Förenta Staternas rösträttsflagga.

Åter kommer underrättelsen att en av Amerikas stater beviljat sina kvinnor politisk rösträtt. Denna gång är det *Illinois*, där nu både senaten och underhuset fattat beslut härom. Enligt speciella bestämmelser för denna stat behöves ett dylikt beslut, om det i underhuset erhållit $\frac{2}{3}$ majoritet, ej underkastas folkomröstning, utan träder omedelbart i kraft.

Den nu vunna segern anses av de amerikanska kvinnorna vara synnerligen betydelsefull, då kvinnorösträtten därigenom införts i den första staten öster om Mississippi — det är alltså ej längre endast "Västerns halvvida nomadstater", som införts rösträtt för kvinnor. Den innebär bl. a., att kvinnorna fått inflytande över ytterligare 29 röster bland elektorerna vid presidentvalet.

De amerikanska kvinnorna själva anse, att en stor del av framgången får tillskrivas att Chicago, staten Illinois' huvudstad, inom sig äger en sådan mängd på olika områden framstående kvinnor, främst bland dem Jane Addams, "Amerikas mest älskade kvinna", som grundlagt det storartade settlementet Hull House och vars uppoffrande arbete bland de fattiga och olyckliga i samhället gjort henne känd och älskad långt utanför den egna statens gränser.

Till den internationella alliansens styrelse

valdes på kongressen i Budapest: Mrs. Carrie Chapman Catt, ordförande, Mrs. Millicent Garrett Fawcett, 1:sta vice ordförande, fröken Annie Furuhjelm, 2:dra vice ordförande, fru Anna Lindemann, 3:dje vice ordförande, madame Schlumberger, 4:de vice ordförande, Mrs. Mc Cormick, 1:sta korresponderande sekreterare, fruälein Rosika Schwimmer, 2:dra korresponderande sekreterare, Miss Chrystal Macmillan, 1:sta protokollförande sekreterare, fru Marie Stritt, 2:dra protokollförande sekreterare, Mrs. Adela Stanton Coit, 1:sta skattmästare, fröken Signe Bergman, 2:dra skattmästare.

Där kvinnorna ha rösträtt.

Med anledning av en i "Svenskt Postarkiv" synlig notis, att norska stortinget den 3 sislidne maj antagit nytt avlösningsreglemente för poststaten, och däri bifallit "Det norske postmandslags" förslag, enligt vilket kvinnlig postexpeditörs löneförmaner skulle i slutlönen med 550 kronor understiga manlig postexpeditörs avlöning, skriver en i norska postverket anställd kvinna till samma tidning:

"I siste nummer av Deres blad om det nye løneregulativ for norske postfunktionærer er det insneget sig den stygge feil, att det foreslaaede særregulativ for kvindelige postexpeditører skulde være vedtat.

Nei, hr redaktør, det norske storting kunde ikke gaa med på noget saa reaktionært, og det blev nedstemt med stor majoritet. Samme løn for mænd og kvinder i poststaten gjælder altsaa fremdeles hos oss."

De galiziska kvinnornas kamp för sin medborgarrätt.

Efter årtiondens ansträngningar har det nu äntligen lyckats kvinnorna att skjuta en bresch i den kinesiska mur, som så länge avspärrat dem från medbestämmanderätt i landets angelägenheter. Valreformkommittén har nämligen nu tillerkänt de skattebetalande kvinnorna *direkt* rösträtt till lantdag och kommun. Redan förut ägde dessa en indirekt sådan; d. v. s. den måste utövas genom en man.

Alltsedan förra hösten, då rösträttsreformen började ta fast form, ha de galiziska kvinnorna bedrivit en intensiv agitation för sin medborgarrätt genom föredrag, möten, deputationer o. s. v. Petitioner ha överlämnats till lantdagen från 130 olika kvinnoföreningar, och bland de kommunala myndigheterna har en omfattande enquête anordnats med avseende på deras ställning till kvinnornas kommunala valbarhet. Av dessa myndigheter, som uppgå till ett antal av 100, förklarade sig 52 utan förbehåll vara för densamma; 32 ansågo saken bero på de kvinnliga kandidaternas personliga kvalifikationer; 14 avhöllo sig från att svara eller lovade svara senare; blott 3 av de 100 uttalade sig avgjort emot.

Sanningen om antis.

Hur det förhåller sig i England. II.

Vid Ungsvenska förbundets möten mot kvinnorösträtten brukar som ett av huvudargumenten mot densamma framhållas, att kvinnorna själva ej önska rösträtt, och detta argument grundas bl. a. på en undersökning, som den engelska antirösträttsföreningen anordnat år 1910 bland kommunalt röstberättigade kvinnor rörande deras ställning till politisk rösträtt för kvinnor. Den ansåg sig därvid uppnå det resultat, att 75 proc. röstat mot och blott 25 proc. för kvinnorösträtten. Hur det i själva verket förhåller sig med dessa siffror, framgår av ett av N. U. W. S. S. (den engelska L. K. P. R.) utgivet flygblad med titeln "Women municipal electors and the parliamentary vote" (De kommunalt röstberättigade kvinnorna och den politiska rösträtten). I detta flygblad påvisas den fullkomliga värdelösheten hos de vunna siffrorna.

Först och främst bedrevs undersökningen i en mängd fall pr brevkort med betalt svar, och det finns ingen möjlighet att veta hur många av dessa, som verkligen nådde sin adressat, eller vem som ifyllt dem som återsändes. Antiföreningen drar utan vidare den slutsatsen, att de, som ej svarade på dessa kort, voro "till största delen — troligen helt och hållet — motståndare till kvinnans rösträtt". I andra fall åter sköttes undersökningen av avlönade husbesökare, vilka försetts med listor på de kvinnor de borde tillfråga. På en del ställen hände härvid, att man underlät att fråga kända rösträttskvinnor, även förekom det, att de tillfrågade icke själva tillätos skriva ja eller nej på listan, utan husbesökaren satte ett märke vid deras namn. Det förekom också, att man utan vidare räknade som motståndare alla kvinnor, som vid något tillfälle undertecknat en petition mot kvinnans rösträtt, utan att fråga efter om de sedan ändrat åsikt.

Vidare gävo de tryckta frågorna nästan undantagslöst anledning till missförstånd. Så lydte de t. ex.: "Önskar ni, att den politiska makten skall förbli hos männen eller önskar ni, att den skall övergå till kvinnorna?" — vilket ovillkorligen måste medföra den föreställningen, att om kvinnorna få rösträtt, tages den politiska makten från männen. Likaså påträffar man formuleringen: "Jag önskar politisk rösträtt, och jag tror, att flertalet av landets kvinnor göra detsamma", eller "Jag önskar icke politisk rösträtt, och jag tror icke att flertalet av landets kvinnor göra det."

Resultatet blir emellertid ett helt annat, då rösträttskvinnorna anställa en dylik undersökning. Personliga husbesök i sju rotar i staden Liverpool resulterade i att 75 proc. av de tillfrågade kvinnorna skrevo under en petition om rösträtt för kvinnor. I Bolton fann man, att av 5,750 kvinnor uttalade sig 2,660 för kvinnans rösträtt och 610 emot, medan de övriga antingen ställde sig likgiltiga till frågan eller av olika orsaker ej anträffats.

Vi finna emellertid att antiföreningen själv ej tycks hysa något vidare förtroende för de siffror den vunnit. I februarinumret för 1911 av dess officiella organ, Anti-Suffrage Review, skriver utgivaren på tal om de rösträttsresolutioner, som fattats av de kommunala myndigheterna: "Det är märkligt, att dessa resolutioner nästan uteslutande komma från de korporationer, som till avsevärd grad äro beroende av kvinnornas röster för sina val. Det tryck, som övats på dem, må vara omedvetet, men det är icke dess mindre ett faktum." Hur skulle detta "tryck" ha kunnat övas, om de kvinnliga väljarna själva varit motståndare till kvinnans rösträtt? Svaret faller av sig själv: de äro naturligtvis icke motståndare.

Ester Brisman.

Sigrid Undset, en norsk författarinna.

När man förr talade om en kvinnornas poet, tänkte man på någon sentimental författare eller spännande romanskribent. Det är med tanke på den stora metamorfos kvinnornas tanke- och känsloliv genomgått, som man kan kalla Sigrid Undset en författare, som framför allt kommer att uppskattas av kvinnorna, men som tyvärr i närvarande stund är ännu alldeles för litet känd utanför sitt lands gränser.

Sigrid Undsets författarskap är emellertid en bekantskap att göra. Det finns kanske ingen nu levande författare i Skandinavien, som är en sådan god och skarp psykolog, och det finnes säkert ej heller någon, som med en sådan djärv uppriktighet dragit ut de yttersta konsekvenserna av de problem han ställt upp för sig. Hon skyr ej någonting, som kan ge hennes skildringar liv och verka övertygande sanningenligt.

Sigrid Undset började skriva böcker under det hon satt på kontor, och först sedan några av dem gjort lycka, vågade hon ägna sig helt och hållet åt författarsamhet. Under dessa första år skrev hon den delvis mycket intressanta novellsamlingen "Den lyckelige alder". Det är den självförsörjande Kristianiaungdomen hon så måsterligt skildrar. Det är alla dessa små kontorister, som tillbringa sin dag vid pulpeten, men för vilka livet dock först leveres de få kvällstimmar de ha till övers. Som sorglösa fjärlar ila de unga flickorna från ett till ett annat, tills de, sårade i själen, få vingarna brutna.

Det melankoliska i deras ofta ofullbordade kärleksdrömmar, det tragiska i dessa hemlösa, till tarvliga pensionat hänvisade ungdomars öde lämnar ett djupt intryck, och läsaren förstår allt för väl den skarpa ironin i bokens titel.

Redan detta tidiga arbete visar att vägen kommer att bära framåt för Sigrid Undset, och att en kvinna vid knappt 30 års ålder skrivit en roman som "Jenny" är i och för sig en märklig företeelse. Om man än emot den digra bokens komposition kunde ha ett och annat att invända, så är den ett mästerverk av psykologisk skildring. Jenny Winge är en ung, oberoende kvinna, som till 28 års ålder väntat på den stora kärleken, som skulle betytt allt för henne, men när den till dess ej kommit, kan hon ej motstå frestelsen att göra som många i hennes omgivning och tar emot det som bjuds henne. De män hon möter äro ej de,

som hennes ytterst ömtåliga erotiska samvete skulle velat välja; hon handlar medvetet, men alltjämt övertygad, att hon syndat mot sitt innersta samvete. Först när hennes lilla barn dör, vars far hon ej ens då önskar träffa mer, går hon i sitt innersta sin undergång till mötes, till dess att hon, åter givande vika för en tillfällighet, ser sig ej längre någon möjlighet att kunna leva, utan väljer döden.

Och Sigrid Undset har skildrat sin hjältinna fri från alla konventionella betänkligheter, kanske just för att visa, att även om dessa voro bragta ur världen för alla kvinnor, så ägde de dock i erotiskt avseende ett så ömtåligt samvete, att de ej skulle kunna handla emot detsamma.

Jenny Winge är en varmt kännande och renhjärtad kvinna, som omständigheternas makt drivit in i den allvarligaste av alla konflikter. Hon är lättled och känslig och på samma gång förstår hon att läsa i sitt eget hjärta, att hon ej kan älska de män, som bjuda henne sin kärlek, fastän de önska det.

Vilken än den ståndpunkt må vara, som man intar inför det problem Sigrid Undset behandlat i sin roman, så gripes man ovillkorligen av en djup beklämning inför den kvinnosjälen flint nyanserade känslökala hon så väl förstått att avläsa.

De öden, som äro Jennys, äro så speciellt kvinnliga, och en man kan aldrig stå inför samma konflikter, emedan hans känslorens samvete är av helt annat slag. Man gör dock ovillkorligen den reflexionen, om ej även kvinnorna borde sträva efter att frigöra sin själ från allt för stora betänkligheter och ej sätta målet så högt, att det alltför sällan kan nås.

En senare novellsamling, som utgavs för endast några månader sedan, kallar Sigrid Undset med det träffande namnet "Fattige skæbner". Vi finna här åter en del av samma typer som i "Den lyckelige alder", men de ha åldrats och mognat. Bägge novellsamlingarna börja med en barnberättelse, där en liten flicka får sin första allvarliga desillusion. I den första boken är det gåvan från den hemkomne fadern, som vållar desillusionen och i den andra upptäckten av den älskade dockans tjuv. Så börjar livet för dem, som äro mina hjältinnor, tycks hon vilja säga oss.

Den lilla guvernanten ur den förra samlingen är nu den åldrande husföreståndarinnan, hvars känslorikedom tar sig uttryck i kärleken till andras barn. En annan än hon blir barnens styvmor, därför att hon bättre förstått sig på att fånga mannen i fråga. Den gamla fröken, som arbetat strävsamt, skickas bort, och finner ett tröst-

löst hemvist hos en besvärlig gammal fru, där hon känner sig övergiven och ej på sin plats.

I ännu en novell i samma samling finner en stackars ensam kvinna det enda innehållet, som livet kan ge henne, i omsorgen för en annans lilla son. Även här förstår författarinna att på ett måsterligt sätt återge den stämning av medlidsamt förakt, som på ett mer eller mindre finkänsligt sätt visas den åldrande fröken.

Berättelsen om den snälle, men oduglige mannen, som sedan åratals bott tillsammans med en kvinna, hans stöd i hans eljest hållningslösa tillvaro, men som den konventionella och "vülmenande" släkten skiljer honom från, för att mannen skall komma till "ordnat" arbete, är gripande i sin sorglustighet.

Den lilla novellen om sömmerskan och studenten, som diskutera livets allvarligaste frågor och göra en träffande parallell mellan den "stora världens" och "halv-världens" moral är en pärla av novellkonst.

Sigrid Undset är icke en författarinna, som de skola tycka om att läsa, som vilja se livet endast från dess solside, och som tycka att allting är bra, som det är. Hennes böcker lämna en större beklämning än de, där människor skildras som frysa och svälta. Att mycket måste ändras, att många värden behöva omvärderas, detta visar hon på ett måsterligt sätt, och ändå äro hennes böcker inga tendensböcker. Hon tröttnar ej med att låta sina hjältar och hjältinnor hålla långa tal och utveckla teorier, de leva fram sina stackars usla liv, tills deras själar äro förkrympta eller tills de funnit mod att själva slita sig från en tillvaro utan sol och glädje.

Spectatrix.

Namninsamlingsarbetet i Skåne.

För Skåneförbundets räkning har fru Augusta Tonning under senare hälften av juni företagit en föredragsturné, särskilt i avsikt att verka för kvinnornas opinionsyttring. Följande platser besöktes: Svedala, Staffanstorp, Veberöd, Tomelilla, Vollsjö, St: Olof, Hammenhög, Borby, Degeberga, Everöd, Åhus, Tollarp, Stävie, Flädie, Fjälje och Vittsjö. Föredragen mottogs överallt med stor förståelse, namninsamlingslistor utdelades, och intresset visade sig livligt.

Ny landvinning.

Filial till Rönninge F. K. P. R. har bildats i Grödinge, Södermanland, med fru Alma Gylling som ombud.

Det som inte hörde till spelet.

Av Evelyn Sharp.

(Översättning från engelskan.)

I den lilla smala gränden, där jag råkar bo, medför fritiden en skarp gränslinje mellan gossar och flickor. Den märks inte så mycket under arbetet, då de alla, sammanförda i gemensamt ogillande av obligatorisk skolgång, ge sig i väg till skolan nästan som bundsförvanter, till och med hand i hand i många fall.

Men då skolan är slut, börjar genast könsmotsatsen, till stor del framkallad av föräldrarna, att göra sig gällande. Jag, som känner storleken av den vanliga gården i min trakt, är full av deltagande med den mor, som önskar hålla barnen därifrån. Men jag har alltid undrat varför hon för att nå sin avsikt ger gossen en smörgås och en boll, medan flickan får en smörgås och en barnunge. Och jag är ännu inte på det klara med vilken av de båda lekarkerna, som är mest störande för mitt lugn. Varenda kväll under hela sommaren spela gossarna kriket just nedanför mitt fönster timmen före solnedgången. Så som kriket spelas i min gata, är det mindre bullersamt än fotboll, där vad som helst som lämpar sig som ersättning för boll kan användas, företrädesvis en gammal bucklig

sillfjärding. Kriket varar emellertid längre, då nerverna hos de föräldrar, vilkas fönster vetta åt lekplatsen, lättare stå ut med det. Då min bästa arbetstimme blir lika förstörd av båda delarna, har jag inget utpräglat sinne för någondera, det skulle då vara att kriket tilltalar mig mera, då det erbjuder flera tillfällen att på ett överlägset sätt reda sig ur svårigheterna. Det är jämförelsevis lätt att åstadkomma någon likhet med fotboll till och med i en trång stenläggning mellan husen, där man kan placera det ena målet i ingången till de fina husen vid tvärsidan av återvändsgränden och det andra vid gatans början. Men ett första klassens kriket spel blir mycket svårare att åstadkomma på ett sådant ställe.

Trots alla hinder spelas emellertid kriket varje kväll före solnedgången, och hela tiden sitter den lilla flickan, som för några timmar sedan vandrade till skolan på en sådan glad grundval av jämlikhet med sin bror, på trappan och ser efter familjens yngsta. Jag vill inte påstå att hon har något direkt emot det, jag vet bara med pinsam visshet att den lilla har mycket emot det, och en lång tid kände jag att det åtminstone skulle bli intressant nog att se vad som skulle hända, om den lilla flickan för ombytes skull ställde sig med i spelet, medan hennes bror tog hand om lil-

Och härom kvällen inträffade detta.

En mor, som gjorde ett av dessa utfall

från sin position inne i huset, vilka i min gata alltid framkalla ett skyldigt uttryck i den oskyldiges ansikte, ropade något jag inte kunde uppfatta, plockade upp sällträet, bankade någon i huvudet med det, gav barnungen till en pojke och skickade hans syster i väg till boden med en fotogenkanna i ena handen och en penny hårt slutet i den andra. Efter avbrottet fortsatte spelet av sig själv med undantag för en av de spelande, vilken i förbigående sagt visade förvånande anlag som barnjungfru.

Så kom den lilla flickan tillbaka från boden. Jag vet inte vad det var för en upprorsande, som plötsligt bemärkt sig hennes förtryckta lilla själ. Kanske var det åsynen av en pojke som barnsköterska som ingav henne tanken på en omvälvning av universum, som krävde hennes ögonblickliga medverkan, kanske hade hon ingen klart utformad tanke utom den att göra uppror. Vilka hennes skäl än voro, — där stod hon plötsligt med hatten i handen och väntade på bollen, medan barnet belätet jollrade i armarna på pojken, som mot all sed och hävd bröt mot sitt köns vedertagna bruk.

I nästa ögonblick ljödo rop och skrin. Framför grunden stod den lilla upprorsanden med tillrufsad hår och trotsiga ögon, flämtande efter sin språngmarsch och berusad av framgången, runt omkring henne ljödo häftiga protester från det förolämpade kriketlaget, fångat i generationers konventionalism.

RYNKTIKTUR

Majorskan Edmann

borttager rynkor och pormaskar. Har en underbar förmåga att föryngra och försköna, ty hyn blir skär och genomskinlig. Anses vara det yppersta medel i sitt slag. I parti och minut!

FRANSKA PARFYMMAGASINET
Hovleverantör

21 Drottninggatan 21, Stockholm

samt i förnämsta Parfymaffärer.

(A. F. 1555).

EN BANBRYTERSKA. Skildringar från Ellen Fries' studentår i Uppsala. Av Maria Cederschiöld. P. A. Norstedt & Söner 1913. Pris kr. 1:75.

Det är en intressant kulturbild utgivaren ger oss i dessa drag ur brev och anteckningar av Ellen Fries från hennes studentår i Uppsala. Studiehägen har tagit den unga flickan fången; den betvingar hennes saknad efter de älskade föräldrarna, vars enda barn hon var; den överviner hennes skygghet för att — ofta ensam kvinna bland manliga kamrater — besöka föreläsningar och kollegier, gå upp i skrivningar och tentamina. Fri och otvungen känner hon sig visserligen aldrig i lärdomsstaden — hon plågas alltjämt av att vara ett fenomen som man troligen mera kritiskt än välvilligt iakttar — men hur det är så växer hon sig dock så småningom in i Uppsalalivet, lär känna en del kamrater, deltar en smula i nationslivet, något mer i vanligt umgängesliv och följer med vaket intresse de frågor, som fångsla eller uppröra det akademiska samhället. Detta, dess stora mångsidigheter, det alltid vakna intresset för allt och alla, för människor, händelser och spörsmål likaväl som för teoretiska studier var det som framförallt utmärkte Ellen Fries och som gjorde umgänget med henne så tilldragande. Hade ej hennes plikt-känsla och längtan till hemmet drivit henne fram till tentamina och examina, så kunde hon gott ha blivit överläggare — en sådan bland dessa som hedra ett universitet.

Emellertid, efter 6 års vistelse vid universitetet är Ellen Fries klar att disputera pro gradu philosophico. Den 26 maj 1883 gick disputationen av stapeln. Det var en glad och stolt dag, oförgätlig ej blott för Ellen Fries själv utan även för alla, som stodo henne nära.

Karolina Widerström.

Vad som hänt var helt enkelt följande. Den lilla tösen, som helt improviserat kastat sig in i spelet, hade i ett ögonblick gripit det enda möjliga tillfället och kastat bollen mot väggen högt över deras huvuden, varvid den studsade in på den öppna gatan och försvann i folkträngseln. Sedan sprang hon till dess hon inte förmådde mera. Varför var det inte rätt? det önskade hon veta.

— För att det är det inte — hör du, var ett av de uplysande svar hon fick.

— För att vi aldrig spelar på det sättet, lydde ett annat svar, som hon hastigt slog ner på.

— Det har bara aldrig fallit er in förr, sade hon.

Hon blev ohjälpligt överröstad. Det var storslaget gjort, men det var inte kriket, dessutom var hennes plats på trappan, varom hon i samma ögonblick påmindes, då dörren åter öppnades, och den straffande modershanden ännu en gång visade sig på scenen. En skakning här, en ruskning där — och så var gossen tillbaka i leken, medan den lilla upprorsanden satt och grät utan att bekymra sig om den gråtande barnungen i sitt knä.

Det underliga är att den nyhet, som den lilla flickan införde under sitt enda vilda upprorsögonblick, nu antagits av det kriketlag, som varje kväll i solnedgången spelar kriket i min gata.

RÖSTRÄTTSBYRÅN

Lästmakaregatan 61, Stockholm
Allm. tel. 147 29. Rikstel. Norr 600.
Öppen vardagar kl. 12-5 e. m.

L. K. P. R:s Centralbyrå för Namninsamlingen
Lästmakaregatan 61, Stockholm
Öppen vardagar kl. 11 f. m.-4 e. m.
Allm. tel. 147 29. Rikstel. Norr 600.

Namninsamlingen i Stockholm
Lästmakaregatan 61III, Stockholm
Byrån öppen: Onsdagar 7-8 e. m. Fredagar
2-3 e. m.
Allm. tel. 22 708.

BORGERLIG VIGSEL.

Inför magistraten i Göteborg sammanviges den
12 Juni 1913

Diplomingenjör Jakob Pfister
och
Fröken Signe Wollter.

Arbetet ute i landet.

Arvika F. K. P. R. har under förra hälften av juni anordnat agitationsföredrag å landsbygden. Fil. stud. Lydia Matson har talat i Edane, där en ny lokalförening bildats, vid Glava glasbruk och på ett nykterhetsmöte vid Gladisvall. Vidare har fru Amanda Larsson, Arvika, talat i Fröbol, Gimsbol och Skattebol. Vid samtliga dessa möten ha namninsamlingslistor utlämnats.

Avesta-Krylbo F. K. P. R. hade den 1 juni till förmån för Folkärna barnhem anordnat en friluftsfest, som blev synnerligen lyckad. Jämte sång och musik förekom föredrag av friherrinnan Ebba Palmstierna över ämnet "Kvinnornas kamp för politisk rösträtt och deras insats i den moderna nykterhetsrörelsen" samt av pastor Wegener över ämnet "Kvinnan och kulturen".

Bollnäs F. K. P. R. hade den 8 juni anordnat föredrag i Vallsta av fru Anna Tybell från Kilafors. Talarinnan uppehöll sig särskilt vid den nu pågående namninsamlingen och uppmanade kvinnorna att ivrigt delta i arbetet för densamma.

I Gränna F. K. P. R. höll fru Karin Holmgren den 18 juni föredrag i folkpensionsringsfrågan.

Hedemora F. K. P. R. hade den 3 juni ett talrikt besökt sammanträde, varvid föreningsangelägenheter behandlades och namninsamlingslistor utdelades.

Strängnäs F. K. P. R. hade den 5 juni sammanträde, varvid ordf., fru Augusta Widebeck, redogjorde för en del på dagordningen stående kvinnofrågor.

Strömstads F. K. P. R. firade den 7 juni en enkel avskedsfest för sin ordf., fröken Ingrid Nilsson, som nu avflyttat till Sala. Under aftonens lopp avtäckades fröken Nilsson i hjärtliga ordalag för vad hon i samhället utträttat för kvinnorrättsidens främjande, för sin insats i nykterhetsarbetet och sitt arbete i skolans tjänst. Vid fröken Nilssons plats vid bordet sågs en vacker kristallvas med rosor, en gåva av Strömstads rösträttskvinnor.

Stockholms länsförbund hade i Grödinge anordnat ett talrikt besökt möte med föredrag av fruarna Dehn och Bolin, belysande förhållandena i de länder, där kvinnorna redan äga rösträtt samt de missförhållanden, till vilka det lett att männen varit ensamma om att stifta lagar. Unison sång och duettsång utfördes mellan föredragen.

Södermanlands länsförbund

av L. K. P. R. hade sitt årsmöte i Flen å sitt stamhall, Järnvägshotellet, där Flens F. K. P. R. ävensom förbundet har fritt logi och mera till. Såväl innehavarinna själv, fru Blomgren, som hennes ställföreträdarinna och syster, fröken Jonason, äro nämligen intresserade medlemmar av föreningen på platsen.

Vid årsberättelsens avgivande erinrades om att på förbundets initiativ tidningen Rösträtt för Kvinnor börjat utgivas under året och visat sig oumbärlig. Kraftigt borde densamma stödjas.

En stor förlust hade drabbat förbundet genom fru Elin Pålman-Göthmans död. Hennes arbete inom Södermanlands län skulle i tacksamt minne bevaras.

Sedan decharge beviljats, valdes till medlemmar av arbetsutskottet: fru A. Widebeck, fru A. Johanson, fröken A. Molin och

fröken S. Svenson. Revisorer: fru Ekman och fröken K. Melén.

Plan för namninsamlingen på landet upprättades och man beslöt att arbetet skulle påskyndas. Adresser skulle anskaffas på lärarinnor, barnmorskor, ordförande i nykterhetsföreningar m. fl. Framställning skulle göras till V. U. att få taga del af petitionslistorna från 1907 för att därur hämta adresser.

Med anledning av skrivelse från kvinnornas aboliutionskommitté skulle föreningarna uppmanas att behandla frågan enligt i skrivelsen gjorda anvisningar.

Väckt förslag om inrättandet av ett lanthem för ensamställda mödrar med deras späda barn överlämnades åt arbetsutskottet för utredning.

Ordföranden meddelade att fru S. Boström överlämnat 100 kr. att användas för namninsamlingen inom länet. Underrättelsen mottogs med jubel.

Efter gemensam middag höll ordföranden, fru A. Widebeck, ett offentligt föredrag över ämnet: "Vad tänkande kvinnor mena just nu."

Sedan mötet avslutats, företogs på inbjudan av Flensföreningens ordförande, fröken L. Thorén, en utflykt i vagnar till prins Wilhelms Stenhammar, varefter förfriskningar intogs i det gröna vid fröken Thoréns idylliskt belägna lärarinnebostad. Stämningen var hög.

Flens lilla pigga F. K. P. R. hade redan närmare 400 namn på listorna, efter vad det meddelades.

A. W.

Midsommarmöten.

Vid det av Östra Häradis frisinnade valmansförening utlysta midsommarmötet i Hvetlanda talade fru E. Wærn-Bugge inför en talrik, övertygande manlig publik över ämnet: "Nationell samling", påvisande nödvändigheten av att alla goda krafter enas i kulturkampen och manade de närvarande, att förhjälpa kvinnorna till möjligheten av ett effektivt utnyttjande av sina gåvor. Talarinnan uppfordrade männen att stödja kvinnorna i striden för den politiska rösträtten och påminde kvinnorna om vikten av att den pågående namninsamlingens resultat blir så imponerande som möjligt.

Föredraget åhördes med stort intresse; ej ens en strid åskskur skingrade skarorna kring talarstolen.

Vid Nordmarkens ungdomsmöte, som under midsommar hölls i Sillerud, talade fru Gerda Hellberg över ämnet: "Samhällsanda och nykterhet."

Vid det värmländska ungdomsmötet, som ägde rum i Karlstad under midsommardagarna, höll friherrinnan Ebba Palmstierna ett anförande om: "Kvinnorna och nykterhetsfrågan."

L. K. P. R:s sekreterare är bortrest 15 juli-15 aug., under vilken tid all korrespondens torde adresseras till Rösträttsbyrån, Lästmakaregatan 6, Stockholm.

Rösträtt för Kvinnors

trettonde-fjortonde nummer 1913 innehåller bl. a.:

»Ett rike, där solen aldrig går ned.»

Pensionsnämnderna.

Kvinnornas opinionsyttring och nykterhetsvännerna. Av Sigrd Kruse.

Högerpressens kampanj mot opinionsyttringen. II. Av Elin Wahlquist.

På språng med rösträttslistor. Av Pandora.

Internationella kvinnorrättsalliansens sjunde kongress. Av Frigga Carlberg.

Almindelig politisk stemmeret för kvinder. Av Fr. Möck.

Åter en ny stjärna i Amerikas rösträttsflagga.

Sanningen om antis. II. Av Ester Brisman.

Det som inte hörde till spelet. Av Evelyn Sharp.

Sigrd Undset, en norsk författarinna. Av Spectatrix.

En banbryterska. Av Karolina Widerström.

Arbetet ute i landet.

Göteborgs F. K. P. R:s flygblad nr 13 och 14

— "Några skäl varför kvinnorna böra erhålla politisk rösträtt" samt "Ett val" av Elin Wägner — hava utgivits i nya upplagor.

Flygbladen, som kosta 1 öre pr st., lämpa sig särskilt för agitation vid namninsamlingen. Rekvireras hos fröken Hildur Öijer, Göteborg 1.

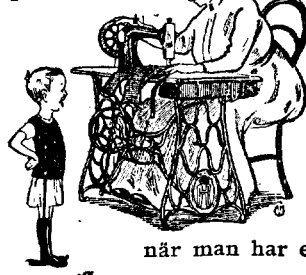
AFFÄRSREGISTER

Riks 2823 **Stockholms Express** Allm. 2823
(Inneh. A. Lundgren)

14 **Holländaregatan 14**
verkställer:
Transporter av Pianon, Kassaskåp, Ljuskrönor etc.
Flyttningar (från våning till våning) in- och utrikes.
Packning av Konstsaker och Antikviteter, Budskickningar, Förtullningar, Distributioner billigt och under garanti. (A. F. 1557)

Lugna dej, pojke!

Det går på ett par minuter

när man har en
**Busqvarna
Symaskin.**

Förmånliga afbetalningsvillkor.

CENTRALFÖRMEDLINGEN

(Inneh. Martha Larsson). 44 STORA NYGATAN 44

Förmedlar tjänare i alla branscher, kontorsbiträden, lärare och lärarinnor.

Anskaffar våningar o. rum (möbl. o. omöbl.), inackorderingar m. m. Adresser fritt.

Kontorstid 10-5, Lörd. 10-4. A. T. 23 13. R. T. 12834.

(A. F. 1639)

Juridiska uppdrag

av alla slag utföras till **bevisligen billigaste pris** genom **Affärs- och Juridiska Byrån Skåne.**

Stora Nygatan 13. Allm. Tel. 240 27.

Innehavare: Advokat ADOLF OLSSON. Privatdetektiva uppdrag.

Priser som tala!

Finestväl 60 öre, Mandeltväl 74 öre, Aseptin- och Opoponaxtväl 94 öre, Mosaiktväl 96 öre, allt pr kg. Floridatväl 60 öre, Pin pilerad toiltväl 88 öre, Aggtväl 89 öre, Lanolintväl 80 öre, allt pr puss. Rakapparat, nysilver 1.50, nickel 1.--. Heliosflaskan, håller varmt och kallt flera dagar, 2.75. Skrif i dag till AXEL SUNDSTRÖMS EFTERKRAVSÄFFÄR Avd. 27, Stockholm.

KONSTVÄTT.

Undertecknad har tagit kännedom om de bästa metoder för rengöring på luktfri väg av alla sorters Gardiner, kulörta broderier, äkta spetsar, klädningar, siden, ylle och chiffon, promenaddräkter, damkappor m. m., m. m. Allt till billigaste priser.

Allm. Tel. Sö. 251.

ANNA BOY, Hornsgatan 42, Stockholm.

NOTARIE P. G. CARLSON

A. T. Br. 46 00

Stockholm Stortorget 16

Rättegångar

Inkasseringar - Deklarationer

BERNHARD HELLQVIST

Dekorationsmålare

REKOMMENDERAS

STORGATAN 20

A. T. Ö:m 10 95

PROVA

det utav *alla* omtyckta

Sändes till landsorten mot postförsk. eller efterkrav endast från

STOCKHOLMS TÉIMPORT, STOCKHOLM 2.

P. A. Colljns

Extra Prima
o. Prima
Bomullslärf.
Marknadens
bästa
kvalitéer.

(A. F. 1448)

M. Nilssons Bokbinderi

Appelbergsgatan 48, Stockholm

Allm. Tel. 280 42

utför allt vad till yrket hörer.

Order till landsorten emottagas.

Förstklassigt arbete! Moderata priser!

(A. F. 1583)

FRU EDITH JOHANSSONS Damskrädderi

rekommenderar sig härmed i ärade kunders benägna hägkomst. (Obs. priserna de vanliga).

Tel. Riks 60 99. Allm. 60 20. Bemärk nya adressen BIRGER JARLSGATAN 18, uppg. D, 1 tr. (A. F. 1371)

HAR NI KYLDA HÄNDER

grov, rynkig eller röd hud, använd då endast den berömda och mest välgörande **Hudcrämen Skin Food**. Pris 1:25 och 2 kr. pr burk. Sändes mot postförskott (porto 40 öre) endast från

GUSTAF E. LINDSTRÖM

Holländaregatan 8 B, Stockholm C.

(A. F. 1384)

Elektromek. Verkstaden STAR

(Innehavare O. Brokvist)

50 Linnégatan 50 - Sthlmstel. 269 69.

Tillverkar och uppsätter all slags belysning i automobil och motorbåtar. Uppsätter automatapparater, ringledning, glödljus etc. Reparerar båtmotorer och elektriska apparater af alla slag.

Stockholms Ritkontor

rekommenderar sina i alla prislägen smakfulla och vackra handarbeten. Ritningar till broderier för klädningar utföras i extra vackra mönster.

Huvudaffär: Drottninggatan 30.

Filialer: Humlegårdsgatan 11, St Paulsgatan 1, Upplandsgatan 34.

(A. F. 1401)

Ateljé Central.

Om Ni vill ha väl utförda porträtt och billiga priser, gå till Mästersamuelsgatan 71, andra huset från Vasagatan. Hiss. Visitt 3 kr., kab. 5 kr. pr duss.

Ateljé Central.

Välj ett vackert arbete hos

ESTHER FLYBORG Tapiseriaffär

Götgatan 15, 1 tr. Malmsskillnadsgatan 48 A

Allm. Tel. 20657 Allm. Tel. 4825

Vesteriånggatan 52, Allm. Tel. 21847

OBS!

Önskar ni stilfulla och välgjorda möbler? Gör då ett besök

MÖBELAFFÄREN

Gamla Kungsholmsbrogatan 26, Malmsskillnadsgatan 19

A. P. Anderson.

Hotell, Matsalar o. d.**Hotell Hägglund**

Innehavare: H. Brolin

Nära Centralstation 36 Vasagatan, Stockholm Vid Central-Posthuset

Rekommenderar sina hemtrediga och tysta rum till moderata priser. Rikstel. 37 02. Allm. tel. 116 73.

Emma Grönbergs Pensionat

15 A Norrlandsgatan 15 A

(2 min. väg från Norrmalmstorg och Kungsträdgården)

Tysta, komfortabla möblerade rum från 2 kr. Hiss, elektr. ljus.

Värmeledning, W. C. Ringledning i alla rum.

English spoken. Deutsch sprechen. A. T. 114 47. R. T. Norr 5 05.

Stockholm, Ivar Häggströms Boktryckeri A.-B., 1913.